

ΟΠΩΣ ΔΗΛΩΣΕ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ

Δέν θά άναγνωρίσουμε καμιά συμφωνία γιά ΝΑΤΟ-βάσεις

ΜΟΝΗ ΑΡΜΟΔΙΑ Ν' ΑΠΟΦΑΣΙΣΕΙ Η ΝΕΑ ΒΟΥΛΗ

Τό πλήρες κείμενο τής δήλωσης του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου σχετικά με τις συζητήσεις για την επανένταξη στο ΝΑΤΟ και για τις βάσεις των ΗΠΑ στην Ελλάδα έχει ως εξής:

Τό ΠΑΣΟΚ είναι άμετακίνητο τοποθετημένο ενάντια στην επιστροφή της χώρας μας στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Τό ίδιο άμετακίνητο παραμένει στην άποψή του για την απόμακρυνση των ξένων βάσεων από τό έδαφος της χώρας μας.

Πιστεύει ακόμα ότι η παρούσα Βουλή δέν άνταποκρίνεται πλέον στο συσχετισμό δυνάμεων του έκκλητικού σώματος και γι' αυτό έχ' θανατηφόρα ζητήσει την άμεση λύση της και τή διενέργεια εκλογών.

Κατά συνέπεια δέν άναγνωρίζει στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας τό δικαίωμα να διαπραγματεύεται και ν' αποφασίζει πάνω σε θέματα που άφορούν την έθνική μας ανεξαρτησία και άκεραιότητα, πολύ περισσότερο που τά θέματα αυτά είναι ύποχρεωτικό από τό ίδιο τό Σύνταγμα να έρθουν έκπαιον της Βουλής. Μόνο η Βουλή που θα προκύψει από τις προσεχείς εκλογές είναι αρμόδια ν' αποφασίσει για έπιλογές που άφορούν την ίδια την έθνική μας ύπόσταση.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Η παρούσα κυβέρνηση έχει ύποχρέωση να ενημερώσει άμεσα την Έθνική Αντιπροσωπεία πάνω στις συζητήσεις που διεξάγει για τά θέματα αυτά άλλα και να μη προβεί σε καμιά πράξη δεσμευτική της Έθνικής μας ανεξαρτησίας και άκεραιότητας μέχρι ότου αποφασίσει ό κυρίαρχος λαός για την τύχη του.

Η δεσμευτική αρμοδιότητα της Βουλής ν' αποφασίσει για τά θέματα αυτά, προκύπτει από τις ακόλουθες διαπιστώσεις:

Η άποχώρηση της χώρας μας από τό στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο τό 1974, έγινε, όπως είναι γνωστό, με μερική καταγγελία από την ελληνική πλευρά του πρωτοκόλλου προσχώρησης της Ελλάδας στην Βορειοατλαντική συμμαχία της 22.10.1951, που είχε κυρωθεί με τό νόμο 1989 της 19.2.1952. Αυτό σημαίνει ότι με την καταγγελία αυτή έληξε νομικά η ισχύς της συνθήκης που μας συνέδεε με τό στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Τούτο σημαίνει ότι έπαυσε η εξάρτηση από την στρατιωτική διοίκηση του ΝΑΤΟ των ελληνικών δυνάμεων, που επανήλθαν κάτω από την άποκλειστική έθνική διοίκηση, και μαζί μ' αυτό άποδοσμεύτηκε σε σημαντικό βαθμό και η άμυντική μας πολιτική. (Αν δέν άκόλουθηθικαν ο' δλη τους την έκταση οι νομικές συνέπειες της άποχώρησης από τό στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ — πράγμα που θα συνεπάγεται την πολιτική ευθύνη της κυβέρνησης — δέν θα μπορούσε σε καμιά περίπτωση να θεωρηθεί αυτό σαν μία Ντε Φάκτο συνεχισή όποιωνδήποτε δεσμεύσεων της χώρας μας άπέναντι στην άτλαντική συμμαχία).

Η επανένταξη της Ελλάδας στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, είτε με τους παλιούς όρους είτε με νέους, είναι νομικά δυνατή μόνο με νέα συμφωνία, η όποια,

σύμφωνα με τό Σύνταγμα και τό διεθνές δίκαιο, δέν μπορεί να έχει ισχύ χωρίς τυπικό νόμο. Τό Σύνταγμα μας, όπως τά περισσότερα συντάγματα των σύγχρονων δημοκρατιών, έχει άφαιρέσει την άποφασιστική αρμοδιότητα για την σύναξη των σημαντικών διεθνών συνθηκών από την έκτελεστική έξουσία και την έχει ανάθεσει στο αντιπροσωπευτικό σώμα. Έτσι οι συνθήκες αυτές είναι άνυπόστατες και δέν έχουν καμιά ισχύ ούτε στο έσωτερικό ούτε άπέναντι των συμβαλλόντων κρατών ή διεθνών οργανισμών, αν δέν κυρωθούν από τη Βουλή. Τό Σύνταγμα μας όμως δέν άρκέστηκε μόνο ο' αυτό. Για όρισμένες συνθήκες, που είναι ιδιαίτερα επικίνδυνες για την έθνική ανεξαρτησία, γιατί περιορίζουν την έθνική κυριαρχία, απαιτεί για τή σύναξη τους αύξημένη πλειοψηφία της λαϊκής αντιπροσωπείας. Οι περιπτώσεις αυτές ρυθμίζονται από τά άρθρα 27 παρ. 2 και 28 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος και άναφέρονται:

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΟΡΙΖΕΙ

α) στην έγκατάσταση, διαμονη ή και άπλή, διέλευση ξένης στρατιωτικής δύναμης από την ελληνική επικράτεια,

β) την άναγνώριση συνταγματικών αρμοδιοτήτων σε όργανα διεθνών οργανισμών και

γ) σε περιρισμούς γενικά της έθνικής κυριαρχίας. Για την α' και την γ' περίπτωση απαιτεί την άπόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, ενώ για την β' περίπτωση την πλειοψηφία των 315 του όλου αριθμού των βουλευτών. Τους κινδύνους που άπειλούνται από τέτοιες διεθνείς συνθήκες είχαμε έπισημάνει στις συζητήσεις για τή κατάρτιση του Συντάγματος (Πρακτικά Όλομέλειας της Βουλής σελ. 94 έπ.).

Όσον άφορά ειδικότερα τή συμφωνία επανένταξης της χώρας μας στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, που διαπραγματεύεται η Κυβέρνηση, έπισημαίνουμε τά εξής:

ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΣ

Η συμφωνία αυτή θα παρέχει όπωσδήποτε τή δυνατότητα έγκατάστασης και διαμονής στην ελληνική επικράτεια και διέλευση άπ' αυτήν ξένων στρατιωτικών δυνάμεων, καθώς και άλλους περιορισμούς της έθνικής μας κυριαρχίας, που έμπέπτον άναμφισβήτητα στις διατάξεις των άρθρων 27 παρ. 2 και 28 παρ. 3 του Συντάγματος. Πέρα όμως άπ' αυτό, τό ΝΑΤΟ, όπως είναι γνωστό, είναι ένας διεθνής οργανισμός. Με τή συμφωνία επανένταξης άναγνωρίζονται

στά όργανά του αρμοδιότητες διοίκησης των ένόπλων δυνάμεων και τής άμυντικής μας πολιτικής που ανάθετει τό Σύνταγμα, κυρίως με τά άρθρα 45 παρ. 1 και 82 παρ. 1, στην ελληνική κυβέρνηση. Σύνεπώς η συμφωνία επανένταξης στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, έφ' όσον άναγνωρίζει στα όργανα αυτού του διεθνούς οργανισμού αρμοδιότητες «κατά τό Σύνταγμα», έμπέπτει στο άρθρο 28 παρ. 2. Δηλαδή, για να έχει ισχύ και για να δεσμεύει διεθνώς τή χώρα μας θα πρέπει να κυρωθεί από τη Βουλή με πλειοψηφία των 315 του όλου αριθμού των βουλευτών.

ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Όσον άφορά τή διμερή συμφωνία της χώρας μας με τις ΗΠΑ για τις άμερικανικές στρατιωτικές βάσεις, είναι σαφές πως έμπέπτει στο άρθρο 27 παρ. 2 του Συντάγματος, άφού πρόκειται για έγκατάσταση, διαμονή και διακίνηση ξένης στρατιωτικής δύναμης στην ελληνική επικράτεια. Σύνεπώς άπατείται, ανεξάρτητα από τό πως θα όνομασθεί αυτή η συμφωνία: παράταση, ή άνανέωση ή άναθεώρηση ή άτιθίποτε άλλο, να κυρωθεί από τη Βουλή με την άπόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Θα πρέπει δέ

μας να έπισημάνουμε ότι η συμφωνία αυτή δέν μπορεί να ένεχει συγχρόνως και περιορισμούς της έθνικής κυριαρχίας. Γιατί μία τέτοια συμφωνία είναι δυνατή μόνο με τους όρους που θέτει τό Σύνταγμα στην παράγραφο 3 του άρθρου 28. Άρα οι βάσεις δέν πρέπει να άποτελούν περιορισμό της έθνικής κυριαρχίας. Περιορισμοί της έθνικής κυριαρχίας είναι δυνατοί, σύμφωνα με αυτήν τή συνταγματική διάταξη, μόνο υπό τον όρον της άμοιβαιότητας. Τούτο είχε συζητηθεί έπαρκώς στις προπαρασκευαστικές έργασίες του Συντάγματος και η συζήτηση αυτή όσον άφορά τή θέσπιση αυτού του όρου ύπάρχει στα πρακτικά της Βουλής. Άλλα άμοιβαιότητα στην περίπτωση των άμερικανικών βάσεων δέν είναι δυνατή. Σύνεπώς δέν είναι και δυνατοί περιορισμοί της έθνικής μας κυριαρχίας με τήν συμφωνία.

Η αρμοδιότητα, σύμφωνα με τό Σύνταγμα, για τή συνολόγηση όλων των διεθνών συνθηκών και συμφωνιών, για την ισχύ των όρων απαιτείται νόμος (άρθρο 27, παρ. 2—3, 36 παρ. 2 του Σ.), άνήκει, όπως είπαμε, στο φορέα της νομοθετικής λειτουργίας. Δέν άνήκει, ούτε στον πρόεδρο της Δημοκρατίας σύμφωνα με τό άρθρο. 36 παρ. 1 — του όποιου άλλως τε η αρμοδιότητα συνολόγησης διεθνών συνθηκών στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες είναι έντελώς τυπική — ούτε στην κυβέρνηση που διεξάγει άπλάς τις προπαρασκευαστικές συζητήσεις.

ΑΡΜΟΔΙΟ ΟΡΓΑΝΟ

Τό ότι η Βουλή είναι βασικά τό αρμόδιο όργανο για τή συνολόγηση αυτών των συνθηκών τό δέχονται και οι διεθνολόγοι (δλ. π.χ. Ευσταθιάδη, Διεθνές Δίκαιο, 1977, σελ. 1323 έπ.). Άλλως τε και η ίδια η βασική συνθήκη του ΝΑΤΟ (άρθρ. 11), ακολουθώντας τά κρατούντα στο διεθνές δίκαιο, παραπέμπει για τή θέση της σε ισχύ στα συντάγματα των κρατών μελών. Άπό τόν σκοπό και τό πνεύμα των συνταγματικών διατάξεων που μετάθεσαν αυτή τή μεγάλη σημασία αρμοδιότητα στη λαϊκή αντιπροσωπεία, καθώς και από την κοινοβουλευτική άσχη που διέπει τό πολιτεύμα μας, συνάγεται ότι η κυβέρνηση που διεξάγει τις διαπραγματεύσεις όφείλει να ενημερώσει τή βουλή άνελλιπώς για κάθε στάδιο των συζητήσεων της, υποβάλλοντας στον κοινοβουλευτικό έλεγχο κάθε έέργεια της. Αυτή την ύποχρέωση την έχει τόσο για να βοηθήσει τή βουλή να μορφώσει σε βάθος και έγκαιρα τή γνώμη της, όσο και για να διαγνώσει τή θέληση του αντιπροσωπευτικού σώματος, του όργάνου δηλαδή, που θα έχει τόν άποφασιστικό λόγο, πράγμα που είναι χρήσιμο να τό γνωρίζουν όλες οι πλευρές των διαπραγματεύσεων. Μυστικότητα σε διαπραγματεύσεις συμφωνιών, για τις όποιες άποφασίζει η βουλή όχι μόνο δέν είναι νοητή, άλλα άποτελεί και παραβίαση του Συντάγματος και περιορισμό της λαϊκής αντιπροσωπείας.